

**OPEN
MONUMENTEN
DAG**

**VRIENDEN
LOTERIJ**

elke dag plezier

ERFGOED & ARCHITECTUUR

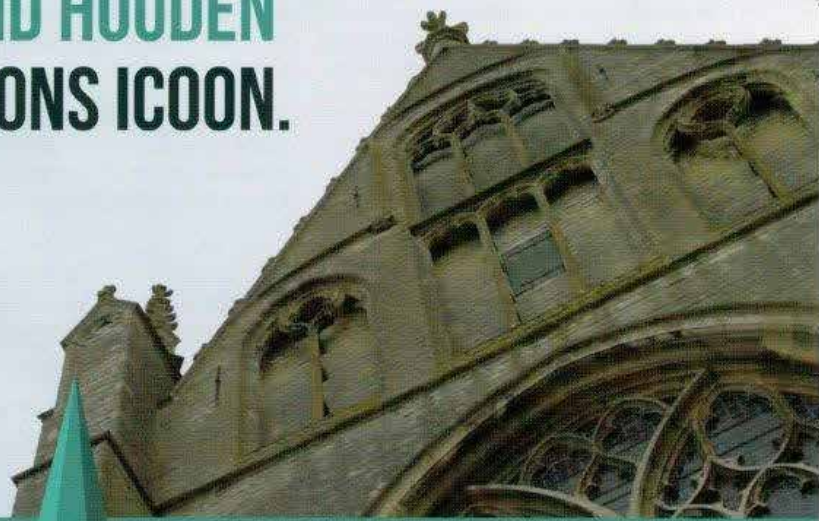

**12/13/14
SEP**

OPEN MONUMENTEN DAG 2025

GEMEENTEN ROOSEDAAL & RUCPHEN

HELP BIJ HET IN
STAND HOUDEN
VAN ONS ICOON.

ICOON VAN WOUW

AL EEUWEN ONS MIDDELPUNT

U HEBT HET VAST AL WEL GEZIEN: ONS ICOON, HET HART VAN ONS DORP
STAAT IN DE STEIGERS EN DAT ZAL DE KOMENDE JAREN NIET DE LAATSTE
KEER ZIJN. ONS ICOON HEEFT ONZE FINANCIËLE HULP NODIG OM OOK IN DE
TOEKOMST FIER ONS DORPSBEELD TE BEPALEN!

WWW.ICOONVANWOUW.NL

INHOUD

Thema van dit jaar	5
Programma	7
Ook leuk om te doen Andere activiteiten en evenementen	10
Vervoer	13
Wandelroutes	14
Architectuur in Roosendaal en Rucphen	26
Roosendaalse architecten	32
Bijzondere straten	40

VOORWOORD

Grote kans dat je onderweg regelmatig langs bijzondere gebouwen komt zonder dat deze opvallen. Tijdens het weekend van Open Monumentendag is het goed om hierbij stil te staan, letterlijk, want wanneer je voor een pand staat, kun je het beste de schoonheid ervan in je opnemen.

Met het thema

Erfgoed & Architectuur, gebouw(d) om te blijven

kunnen we in de gemeente Roosendaal en de gemeente Rucphen genieten van monumentale en beeldbepalende gebouwen in stad en dorpen. Mooie parken en groenstructuren, bijzondere landschapkenmerken als turfvaarten en beken en een heus archeologisch hoogtepunt met het kasteel van Wouw. Een mooi thema dat ons als Stichting de mogelijkheid biedt de verscheidenheid aan bouwstijlen in onze gemeenten te laten zien. Vaak zijn deze gebouwen ontworpen door plaatselijke architecten, waarmee aangetoond dat onze lokale architecten hun vak verstonden.

Hierbij nodig ik je uit om op stap te gaan. Dat kan te voet, met de fiets, een oldtimer of in een bus die inmiddels ook tot het 'erfgoed' behoort. Op de website www.inroosendaal.nl/monumentendag staan alle tips voor wandel- en fietsroutes.

Wandelingen die ik van harte aanbeveel:

- De Brugstraat, een straat met diverse bouwstijlen

- De Ludwigstraat, bekend als de 'Hurksstraat'
- Oud-West: Badhuisstraat, Boulevard Antverpia, Engelselaan, Wouwseweg en Hulsdonksestraat
- Kees Keijzer, een route langs diverse kunstwerken van de markante Wouwse kunstenaar

Achter in dit boekje vind je een overzicht van de verschillende bouwstijlen, daarnaast besteden we aandacht aan een aantal plaatselijke architecten van wie je de nalatenschap nog steeds kunt bewonderen.

Zowel in Nispen als in Rucphen en Sprundel zijn tijdens het weekend van Open Monumentendag nog andere activiteiten en evenementen. Daarover vind je meer informatie op pagina 10.

Tot slot bedank ik graag alvast vrijwilligers voor het mogelijk maken van Open Monumentendag 2025. Namens ons Comité wens ik iedereen veel plezier toe!

René Kools

Voorzitter Stichting Comité Open Monumentendag Roosendaal

THEMA 2025: ERFGOED & ARCHITECTUUR

Het is vijftig jaar geleden dat de Raad van Europa het jaar 1975 uitriep tot het 'Europese Jaar van het Architectonisch Erfgoed'. Daarmee werd tot uitdrukking gebracht dat architectuur een belangrijk onderdeel is van onze leefomgeving. Reden waarom dit jaar 'Erfgoed & Architectuur' het centrale thema van Open Monumentendag is.

Als we naar onze monumenten kijken, dan zien we een grote verscheidenheid aan bouwstijlen. Als we er ons wat in verdiepen, dan leren we dat die bouwstijlen in verschillende perioden van onze geschiedenis zijn toegepast door bekende en minder bekende architecten en ambachtslieden. Die diversiteit aan bouwstijlen laten iets zien van onze identiteit wie wij nu zijn.

Aan architectuur ligt immers vaak een diepere laag ten grondslag: een visie op maatschappij en samenleving, idealen, die we koesteren, een visie op wat we mooi vinden, maar soms ook het omgekeerde: machtsvertoon. Om een voorbeeld te noemen: de gedachte dat ook arbeiders recht hebben op deugdelijke en mooie huisvesting, werd tot uitdrukking gebracht door architecten van de Amsterdamse School, die woningbouwprojecten ontwierpen waar veel aandacht werd geschonken aan 'schoonheid'. Dat was ook voor Jacques Hurks een belangrijk uitgangspunt. Hetzelfde geldt voor kerkelijk erfgoed. Je ziet aan een kerk op welke wijze God aanbeden wordt en welke betekenis kerkgangers hechten aan het gebouw.

De St. Josephkerk in Roosendaal is een voorbeeld van de Amsterdamse school

De toren van de Sint Jan is het oudste gebouw van Roosendaal

De bij het thema gevoegde slogan 'Gebouw(d) om te blijven' benadrukt de waarde van de verscheidenheid aan historische gebouwen die ons land verrijken en nodigt uit om na te denken over de toekomst van dit erfgoed.

Architectuur in Roosendaal en Rucphen

Als we in Roosendaal op zoek gaan naar architectuur uit lang vervlogen tijden, dan komen we er misschien wat bekaaid van af. Die is er namelijk niet (meer). Roosendaal heeft de pech gehad dat de plaats in open landschap lag, niet beschermd door stadsmuren of vestingwerken. Dat leidde in diverse perioden van de geschiedenis, bijvoorbeeld in de Tachtigjarige Oorlog, tot grote rampspoed. Van de oorspronkelijke -Middeleeuwse- bebouwing is daardoor helaas niets meer overgebleven. De toren van de Sint Jan is het oudste gebouw van Roosendaal, De Cleyne Cat aan de Markt is het oudste woonhuis. Het oude raadhuis dateert uit de 16e eeuw, maar is in de loop der tijden regelmatig ingrijpend verbouwd. Gelukkig

zijn er nog enige panden uit de achttiende eeuw bewaard gebleven, waaronder het Tongerlohuys.

Eigenlijk breken voor Roosendaal pas gunstigere tijden aan na de komst van het spoor in 1854. Dan komt er een grote bouwproductie tot stand en breidt Roosendaal gestaag uit. Juist in deze periode vanaf 1880, zien we ook Roosendaalse architecten die gebouwen ontwerpen in architectuurstijlen die op dat moment in de mode waren. Vaak gaat het om zogenaamde neo-stijlen, waarbij teruggegrepen wordt op bouwstijlen uit lang vervlogen tijden. Juist de architectuur uit die tijd, deels ook van plaatselijke architecten, maken Roosendaal ook nu nog de moeite waard!

Hetzelfde geldt ook voor de dorpen van zowel de gemeente Roosendaal als Rucphen: de meeste monumenten zijn van een wat jongere datum. Dat wil echter niet zeggen dat ze daarmee niet waardevol zijn!

PROGRAMMA

Hier volgt een greep uit het programma op 12, 13 en 14 september. Kijk voor het volledige programma en de laatste wijzigingen op omdroosendaal.nl of scan de QR-code hierboven. Via de website kun je je ook aanmelden voor de rondleidingen.

VRIJDAG

12 SEPTEMBER

In het Cultuurhuis Bovendonk worden drie lezingen verzorgd:

- 1 | Jan van den Broek komt ons het nodige vertellen over monumenten in de gemeente Rucphen. Daarbij komen uiteraard de molens aan de orde, maar ook zal hij aandacht schenken aan andere in Rucphen aanwezige monumenten.
- 2 | Frans van Oorschoot zal in zijn lezing aandacht schenken aan architect Jacques Hurks die in Roosendaal, maar ook daarbuiten diverse gebouwen heeft ontworpen die nog steeds te bewonderen zijn. Hurks heeft in zijn lange carrière als architect diverse bouwstijlen beproefd, maar het meest

is hij toch bekend van de periode dat hij ontwierp in de stijl van de Amsterdamse School. De Sint Josephkerk, diverse woonhuizen in de Ludwigstraat, maar ook de Gerdahoeve in het buitengebied van Schijf, de fraaie woning in de Sint Martinusstraat in Rucphen zijn voorbeelden van zijn creatieve nalatenschap.

- 3 | Er is ook een bijdrage uit Wouw. Marijn Mariën zal ons aan de hand van een film laten zien hoe de restauratie van de toren van de Lambertuskerk zijn beslag heeft gekregen. Deze restauratie vond plaats in de periode 2021-2022.

Adres: Bovendonk 111, Roosendaal
Bij de locatie zijn voldoende parkeerplaatsen.
Ook is er een fietsenstalling.
Aanvang: 20.00 uur (zaal open vanaf 19.30 uur)

Aanmelden
Het zou fijn zijn wanneer je je van tevoren aanmeldt. Dat kan via omdroosendaal@outlook.com.

ZATERDAG 13 SEPTEMBER

Opening Open Monumentendag 2025

Om 10.00 uur is de officiële opening in het oude Raadhuis (Markt 1, Roosendaal). Wethouder Paul de Beer van de gemeente Roosendaal (Erfgoed) is hierbij aanwezig. Sara van Gaans verzorgt de muzikale omlijsting.

Openstelling monumenten

Diverse monumenten in Roosendaal, Wouw, Nispen, Rucphen, Schijf, Sprundel en Sint Willebrord zijn van 10.00 tot 17.00 uur open. De eigenaren en/of vrijwilligers ontvangen bezoekers graag en kunnen het een en ander vertellen over het monument. Welke panden precies open zijn en op welke dag, lees je op de bij dit boekje behorende flyer. Dit overzicht is ook digitaal te vinden op omdroosendaal.nl.

Rondleidingen zaterdag

Brugstraat - 14.00 uur

Historicus Joss Hopstaken neemt je mee door de Brugstraat en vertelt over de mooie gebouwen in deze straat. Start: voorzijde NS-station Roosendaal.

Station Roosendaal – 11.00 uur, 13.00 uur en 15.00 uur

Als voormalig machinist en voorzitter van Modelspoorvereniging Post B kan Luc Zwegers je enorm veel vertellen over de historie van het station. Start: voorzijde NS-station Roosendaal.

Ludwigstraat - (zie website)

Wandel samen met een gids langs diverse woonhuizen die zijn ontworpen door architect Jacques Hurks. Start: hoek van de Ludwigstraat/Stationsstraat.

Sara van Gaans verzorgt de muzikale omlijsting tijdens de opening

ZONDAG 14 SEPTEMBER

Openstelling monumenten

Let op, zondag zijn er minder monumenten open dan op de zaterdag. Welke panden precies open zijn lees je op de bij dit boekje behorende flyer. Het meest actuele overzicht is digitaal te vinden op www.inroosendaal.nl/monumentendag. De eigenaren en/of vrijwilligers ontvangen bezoekers graag en kunnen het een en ander vertellen over het monument.

Gratis toegang Museum Tongerlohuys

Op zaterdag en zondag kun je het Museum Tongerlohuys gratis bezoeken van 10.00 uur tot 17.00 uur. Tijdens dit weekend is ook de tentoonstelling 'Liefs uit Roosendaal' voor het eerst te bezichtigen voor het publiek. Let op: het museum is tijdelijk gevestigd in het voormalig EKP-gebouw aan het Kadeplein 2 in Roosendaal.

Vrijwilligers vertellen je graag meer over de monumenten

OOK LEUK OM TE DOEN

In het weekend waarin Open Monumentendag plaatsvindt zijn er in de gemeenten Roosendaal en Rucphen ook diverse andere evenementen. Graag delen we deze met je, zodat je zelf jouw perfecte weekend kunt samenstellen.

ZATERDAG 13 SEPTEMBER YELLOW JERSEY CLASSIC IN RUCPHEN

De Yellow Jersey Classic is een unieke wielerreünie. Deze bijzondere wielerklassieker staat geheel in het teken van het eren van Nederlandse geletruidragers, zowel de mannen als de vrouwen – een primeur in Nederland. Met andere woorden: het gaat om 'monumenten van de wielersport'!

Voor de Yellow Jersey Classic zijn gerenommeerde wielrenners die ooit de gele trui droegen in de Tour de France uitgenodigd. Tijdens de middag wordt door de genodigden en voormalig geletruidragers een tourtocht van circa 40 kilometer gereden langs de dorpskernen van de gemeente Rucphen.

De renners ontvangen op het gemeentehuis een tegel met hun naam en het jaartal waarin zij in het geel schitterden. De eerder uitgereikte naamtegels worden verplaatst naar een nieuwe locatie, dichtbij de finishlijn van de Tour de France-etappe in Sint Willebrord in 1978, een plek met historische betekenis.

MEET & GREET

Wanneer je dat wenst, dan kun je vanaf 10.00 tot 13.00 uur een 'Meet & Greet' hebben. Je bent van harte welkom in het gemeentehuis (Binnentuin 1, Rucphen) om met de fietshelden op de foto te gaan en handtekeningen te verzamelen.

NISPEN INSPIREERT!

In het weekend van Open Monumentendag en in het weekend erna (20 en 21 september) worden in Nispen verschillende activiteiten rond het thema 'Windkracht' georganiseerd. Inspiratie voor het thema is het gegeven dat het dit jaar 175 jaar geleden is dat de molen in Nispen werd gebouwd.

Er zijn tal van andere activiteiten, waarvan we hieronder een paar uitlichten voor liefhebbers van historie. Het volledige programma is te vinden op ni2025.culturelnispen.nl. Door de QR-code hiernaast te scannen kom je direct op de website.

ZATERDAG 13 SEPTEMBER

Van 11.00 tot 12.30 uur (inloop vanaf 10.30 uur) de officiële aftrap in de H. Maria Hemelvaartkerk, gevolgd door de onthulling van het groepskunstwerk in de voortuin van De Pastorie aan het Kerkplein. In de kerk is van 11.00 tot 17.00 uur een expositie. (Oud) Nispenaren exposeren hun werk, variërend van foto's, schilderijen tot handwerk en keramiek. De toegang tot de expositie is gratis.

Het Openluchttheater Nispen staat vanaf 13.00 uur in het teken van de Ierse cultuur met optredens van de Chantymen, Rose Irish Dance en The Aongus McGalligan Trio.

ZONDAG 14 SEPTEMBER

Inge Aerden verzorgt van 12.15 tot 13.00 uur een gratis lezing over de historie van de molen met de titel 'Een molen en zijn molenaars'. Aansluitend draagt stadsdichter Ivo Weterings een speciaal gedicht voor met betrekking tot Molen van Aerden. Ook wordt er een boek gepresenteerd.

**Locatie: De Windschuur.
Dorpsstraat 26a, Nispen.**

ZATERDAG 13 T/M
DINSDAG 16 SEPTEMBER

KERMIS IN WOUW

Op de Markt in Wouw zorgen autoscooters, theekopjes, een grote kinderglijbaan en grijpspeel voor vermaak. Natuurlijk kun je er ook terecht voor een lekkere suikerspin of oliebol. De kermis is dagelijks geopend van 13.00 tot 00.00 uur.

ZONDAG 14 SEPTEMBER

SPRUNDEL IN BEWEGING

Sprundel in beweging is een evenement dat jaarlijks plaatsvindt en wordt georganiseerd door Stichting SportFrinten. Aan de Hertogstraat 53 in Sprundel kun je deelnemen aan diverse activiteiten. Zo start je tussen 09.00 en 14.00 uur met een wandelroute (6, 10 of 22 km). Onderweg krijg je een 'proeverijke'. Fietsen kan ook. De fietsroute 'Typisch Sprundel' is ongeveer 31 kilometer. Van 13.00 tot 17.00 uur kun je in het Fatimapark genieten van diverse optredens en deelnemen aan diverse spelletjes.

Voor meer informatie kun je mailen naar info@beleefsprundel.nl.

VERVOER

De monumenten in Roosendaal liggen over het algemeen niet ver bij elkaar vandaan en je kunt dan er dan ook prima lopend of met de fiets een aantal bezoeken. Wil je echter wat verder bij het centrum vandaan, bijvoorbeeld naar Wouw, Nispen of Rucphen? Dan is er passend vervoer beschikbaar.

Klassieke stadsbus

Van 10.30 tot 17.00 uur kun je meerijden met een klassieke bus. Deze vertrekt vanaf het busstation bij het NS station en rijdt vervolgens via het voormalig EKP-gebouw (waar Museum Tongerlohuys tijdelijk is ondergebracht) naar het centrum van Nispen (waar dit jaar veel te beleven valt) en vervolgens weer terug naar het NS station in Roosendaal. De hele rit duurt

ongeveer een half uur. De bus rijdt continue en brengt je dus ook weer terug. De busrit is gratis en wordt verzorgd door Stichting Veteraan Autobussen.

Rijd mee in een oldtimer

Op zaterdag 13 september kun je plaatsnemen in een van de klassieke auto's van de Oldtimer Vrienden Club Roosendaal (OVCR). Zij brengen je naar elk gewenst monument en verzorgen ook de ritten buiten de stad naar Wouw, Nispen en Rucphen. Stap in en geniet van de rit.

Wil je ook weer mee terugrijden? Overleg dit dan even met de chauffeur. Je vindt de oldtimers aan de Molenstraat, ter hoogte van het Tongerlohuys in Roosendaal.

WANDELROUTE

ARCHITECTUURROUTE OUD WEST

Een mooi gebied dat misschien niet zo bekend is omdat het buiten de binnenstad van Roosendaal ligt, is de omgeving van de Badhuisstraat en Boulevard Antverpia. Dit gebied is op een bijzondere wijze tot stand gekomen. Het zijn de enige huizen in Roosendaal die als belegging zijn gebouwd door de verzekeringsmaatschappij Antverpia uit Antwerpen.

Boulevard Antverpia 2 (1906)

Vanaf Badhuisstraat 32 loop je richting de Boulevard Antverpia.

Boulevard Antverpia

In de periode rond 1911 bouwde de verzekeringsmaatschappij Antverpia meerdere woningen aan de Badhuisstraat en de **Boulevard Antverpia** (2). De woning op de hoek van beide straten (Boulevard Antverpia 2 en 2a) heeft in de gevel de naam 'Antverpia' en is een fraai toonbeeld van ontwerp-kunst. De woningen werden ontworpen door de Roosendaalse architect A.J. de Bruijn met overwegend Jugendstil-kenmerken. De woningen aan de Badhuisstraat en de Boulevard Antverpia (even huisnummers) bestaan grotendeels uit één bouwlaag. We kunnen gerust de Badhuisstraat en de Boulevard Antverpia de 'A.J. de Bruijnstraat' noemen, zoals we de Ludwigstraat de 'Jacques

- 1 BADHUISSTRAAT 32
- 2 BOULEVARD ANTVERPIA
- 3 HULSDONKSESTRAAT 69 EN 71
- 4 HULSDONKSESTRAAT 56-62
- 5 OOSTENRIJKSE WONINGEN (ENGELSELAAN/CANADESELAAN)
- 6 ST. ELISABETH, WOUWSEWEG 21
- 7 HULSDONKSESTRAAT

We beginnen de wandeling bij de **Badhuisstraat 32** (1). Op het parkeerterrein naast deze woning kun je je fiets stallen of je auto parkeren. Het loont de moeite om voordat je met de wandeling begint, even naar het mooie kantoor van de voormalige distilleerderij Weneker te lopen, Badhuisstraat 18. Dit gebouw dateert uit 1947, de architecten zijn Jacques Hurks en Franciscus Bernardus Sturm. De naam Badhuisstraat ontleent de straat aan het feit dat hier van 1903 tot 1921 een zwembad was gesitueerd.

Legenda

- Architectuurroute Oud West
- Extra lus
- 2 Belevingspunten
- Startpunt
- ⚓ Molen
- P Parkeerplaats

© 2025 AnyWay Productions, tel. +31 6 14550875

Hurksstraat' noemen. De Bruijn bouwde: Badhuisstraat 39-44 en Boulevard Antverpia 2, 2a, 4, 6, 12, 14, 16, 22, 24, 26 en 28. Let ook eens op de zogenaamde 'schoenschrapers' naast de voordeur bij diverse woningen: geen overbodige luxe bij onverharde straten.

De woningen aan de Boulevard Antverpia met oneven nummers zijn niet door de verzekeringsmaatschappij gebouwd maar in de periode 1922 tot 1930 door verschillende opdrachtgevers.

- Boulevard Antverpia 7 en 11 (1926): architecten De Bruijn en Van Hees
- Boulevard Antverpia 56 (1921) en 5 (1924): architect Jacques Hurks
- Boulevard Antverpia 27 (1922) en 35-37 (1922): architect F.B. Sturm

De andere woningen werden gebouwd door lokale aannemers.

Sla aan het einde van Boulevard Antverpia linksaf naar de Hulsdonksestraat.

Hulsdonksestraat, deel 1

In 1904 werden in opdracht van de verzekeringsmaatschappij op de hoek Boulevard Antverpia en de Hulsdonksestraat **twee identieke woonhuizen (3)** gebouwd met Neo-Renaissance kenmerken. De ene woning, Hulsdonksestraat 69, verkeert momenteel in een slechte staat en moet nodig gerestaureerd worden, de andere woning, nummer 71, is in de loop der jaren ingrijpend verbouwd.

Tegenover de kruising van Boulevard Antverpia met de Hulsdonksestraat staan vier aaneengesloten woningen met de **huisnummers 56, 58, 60 en 62 (4)**. Deze woningen, gebouwd in 1912 naar een ontwerp van architect V. van de Zanden, hebben Art Nouveau en Chaletstijl kenmerken en zijn opgebouwd in één en twee bouwlagen met oplopend schilddak. In tegenstelling tot de andere woningen aan de Hulsdonksestraat hebben deze woningen een voortuin.

Sla net vóór het viaduct over de Hulsdonksestraat rechtsaf de Engelselaan in. Je komt dan uit bij een groen woonbuurtje met Oostenrijkse woningen.

Engelselaan

Hoewel deze houten woningen ook in diverse andere plaatsen in den lande zijn gebouwd, blijft het toch een bijzonder gebied.

De Oostenrijkse woningen (5) zijn woningen die door het bedrijf N.V. Nederlandse Thermobouw werden geïmporteerd uit Oostenrijk. De woningen werden als een compleet bouw pakket uit Oostenrijk aangeleverd en werden vervaardigd door de firma Thermobau GMBH uit Wenen. De woningen werden ook wel aangeduid als 'Thermowoning' vanwege de toegepaste isolatiemethode, die weliswaar naar hedendaagse maatstaven beperkt is, maar voor die tijd ongebruikelijk was. De woningen hadden een korte lever- en bouw tijd en beschikten over een praktische indeling met veel ruimte. De woningen werden vrijstaand gebouwd en stonden voldoende ver uit elkaar. Dit komt voort uit de eis van brandveiligheid om te voorkomen dat brand zou overslaan van de ene woning naar de andere (het zijn per slot van rekening houten woningen). Door

de verkavelingsopzet is sprake van een zeer specifiek en groen karakter.

Molen De Twee Gebroeders

Sla niet meteen rechtsaf om de route te vervolgen, maar loop eerst nog wat verder, de Amerikalaan in. Hier staat molen 'De Twee Gebroeders'. Op zaterdag 13 september is

deze geopend voor een bezoek. Het hele woongebiedje ademt de sfeer van de late naoorlogse wederopbouw van de jaren zestig. Diverse panden zijn in typische laat-wederopbouwstijl gebouwd.

Loop weer terug en sla linksaf de Schotselaan in. Aan het einde ga je rechts en kom je op de Wouwseweg. Loop in de richting van de rotonde op de Burgemeester Freijterslaan.

Wouwseweg

De Wouwseweg is kort na de Napoleontische tijd aangelegd en maakt onderdeel uit van de verbinding tussen Bergen op Zoom naar Breda. Aan de Wouwseweg zijn diverse (gemeentelijke)

monumenten te zien. In de volgorde van de wandeling zijn dit:

- Wouwseweg 62/60: twee woonhuizen uit 1927, oorspronkelijke architect onbekend, uitbreiding in 1940, architect Jac. Elst
- Wouwseweg 21: Klooster Sint Elisabeth, 1927, architect F.B. Sturm
- Wouwseweg 56: woonhuis, 1894, architect M. Vergouwen
- Wouwseweg 9: woonhuis, 1927, architecten A.J. de Bruijn en A. van Hees
- Wouwseweg 3: woonhuis, 1926, architect Jacques Hurks
- Wouwseweg 36: woonhuis, 1910, architect onbekend
- Wouwseweg 1: woonhuis (voormalige pastorie Corneliuskerk), 1916, architect Jacques van Groenendaal

Behalve deze panden met een gemeentelijke monumentenstatus zijn diverse andere panden aan de Wouwseweg ook zeker de moeite waard. Er is sprake van een gemêleerde bebouwing en dat hoort een beetje bij Roosendaal, zeker bij oude straten zoals de Wouwseweg.

Sla voor de rotonde rechtaf, Hulsdonksestraat.

Hulsdonksestraat, deel 2

Deze straat maakt onderdeel uit van het oude historische lint, dat kort na 1268 is ontstaan als verbinding tussen het buurtschap Hulsdonk en de kapel op de Markt (later: Sint Janskerk). Van de oorspronkelijke bebouwing is niets bewaard gebleven. Wat er nu staat is overwegend vrij kleinschalige lintbebouwing met een grote diversiteit aan woningen die weliswaar niet direct monumentaal zijn, maar als geheel genomen een eigen (Roosendaals) karakter uitstralen.

Loop in de richting de Boulevard Antverpia en sla deze in (linksaf) om weer terug te keren naar het beginpunt van deze wandeling.

WANDELROUTE

KEES KEIJZERROUTE IN WOUD

Sint-Lambertuskerk

De grote, laatgotische Sint-Lambertuskerk is gebouwd in het begin van de zestiende eeuw. De bouwmeester was waarschijnlijk een lid van de bekende familie Keldermans, die ook het Markiezenhof in Bergen op Zoom ontworpen heeft. In het interieur zijn fraaie houten beelden en een glas-in-loodraam van Joep Nicolas te vinden. Van de hand van Kees Keijzer zijn er kandelaars en kazuifels te zien. Ook hangt er een Kruisweg in brons uit 2001 die door zijn zoon, Joost Keijzer, werd gemaakt.

Tijdens het monumentenweekend kun je de Sint-Lambertuskerk bezoeken op zaterdag van 11.00 tot 17.00 uur en op zondag van 14.00 tot 17.00 uur.

Loop vanaf het Torenplein de Schoolstraat in.

Zijn vroegste werk

Het eerste kunstwerk op de route komt uit 1956 en is daarmee meteen het vroegste werk van Keijzer. **'Zorg voor de Oudere Mens'** (2) bestaat uit plaatstaal en staafijzer en werd gerealiseerd voor bejaardencentrum Leonardushof. Het stelt een ouder persoon voor in een stoel met een jonger persoon die er achter staat.

Vervolg de Schoolstraat en sla rechtsaf de Kasteelstraat in.

Cornelis Lucas Joannes (Kees) Keijzer (geboren te Heerle 1927, overleden te Wouw 1990) werd geboren als zoon van een smid met de geur van het smidsvuur in zijn neus. IJzer, dat was het materiaal waar hij het liefst mee werkte. Dat hij dat kon, moge blijken uit de kunstwerken die je tijdens deze wandeling tegenkomt. Tevens loop je langs diverse mooie panden die Wouw rijk is. De route start op het Torenplein, waar je ook de auto kunt parkeren.

Voormalig woonhuis van de kunstenaar

Kees Keijzer woonde in het huis op de hoek van deze straat op **nummer 40 (3)**. Dit huis heeft hij zelf ontworpen, net als de poort en het kenmerkende balkon. Bij de bouw vervaardigt hij ook twee glas-in-lood-ramen met gestileerde dierfiguren, de ene met een kat en de andere met een giraffe. Bij latere uitbreiding realiseert hij drie glas-appliqué-ramen, twee van gekapt glas in beton en een reliëf van flessen in beton. Deze zijn vanaf de straat goed te zien.

*Sla aan het eind van de Kasteelstraat rechtsaf de Lenaertsstraat in. Je kunt ook de route verlengen door een extra lus te lopen (zie kaart). Hierbij kom je langs **Villa Eikenhof, Roosendaalsestraat 64 (4)**. Een fraaie artsenwoning uit 1905 waar in 1981 door de kunstenaar een bijzondere lamp voor is gemaakt in de vorm van een 'esculaap'. Dit is een slang die zich rondom een staf kronkelt en symbool staat voor de geneeskunde.*

Lenaertsstraat

Aan de gevel van Lenaertsstraat 6 staat in de voortuin het kunstwerk **'De Doedelzakspeler' uit 1970 (5)**. Iets verder op nummer 3 vind je nog een van Keijzers kenmerkende **flessencomposities uit 1964 (6)**.

*Ga bij aankomst op de Markt even de hoek om bij het Markant-gebouw, Markt 14. Hier is **'Samenwerking'** te vinden (7).*

Metaalplastiek 'Samenwerking'

Het kunstwerk uit **1985 (7)** bestaat uit vier blokken en symboliseert de vier kerkdorpen van de vroegere gemeente Wouw. Onder het kunstwerk, dat in de volksmond 'het hunebed' wordt genoemd, ligt een steen met vier ringen. Hieronder zijn vier urnen geplaatst, gevuld met zand uit Wouw, Heerle, Moerstraten en Wouwse Plantage. Het podium en de zuiltjeselementen (1986) die dienen als plaats van samenkomst, zijn ook door Kees Keijzer ontworpen. Markant was vroeger het gemeentehuis van Wouw.

Steek de straat over en vervolg de route aan de rechterzijde van de Markt.

Markt, Wouw

Aan de Markt zijn diverse kunstwerken te vinden die sterk van elkaar verschillen en daarmee de veelzijdigheid van de kunstenaar laten zien. Boven de garagedeur prijkt een sluitsteen met de Ark van Noach, een verwijzing naar het feit dat de woning ooit in gebruik was bij dierenarts Ed Kemperman. De voordeur van de woning is versierd met drie vogels. Kees Keijzer maakte deze bijzondere versiering in 1964. Twee deuren verder, op nummer 4, is een **enigszins eigenaardig gevormd balkon (9)** te vinden uit 1987.

Ga voor de Lambertuskerk naar links en loop langs de achterkant van het voormalige gemeentehuis naar de andere zijde van de Markt.

Voormalig gemeentehuis

In het voormalig gemeentehuis (Markt 1) van architect Jos Cuijpers uit 1921 was lange tijd sterrenrestaurant Mijn Keuken gevestigd. In juni 2025 opende Uit de keuken van Bijzonder Vers haar deuren, waar alles draait om het delen van de liefde voor koken.

De Ster

In 1960 maakt Keijzer voor drankenhandel Drankencentrale een reliëf van **flessen in beton (10)**. In dit pand was voor die tijd een brouwerij gevestigd, genaamd 'De Ster'. De brouwerij op Markt 27 is te herkennen aan een inrijpoort met daarboven een zwaan die een gouden ster in haar bek draagt. Die zwaan staat symbool voor het witte herenhuis met de naam 'De Zwaan'.

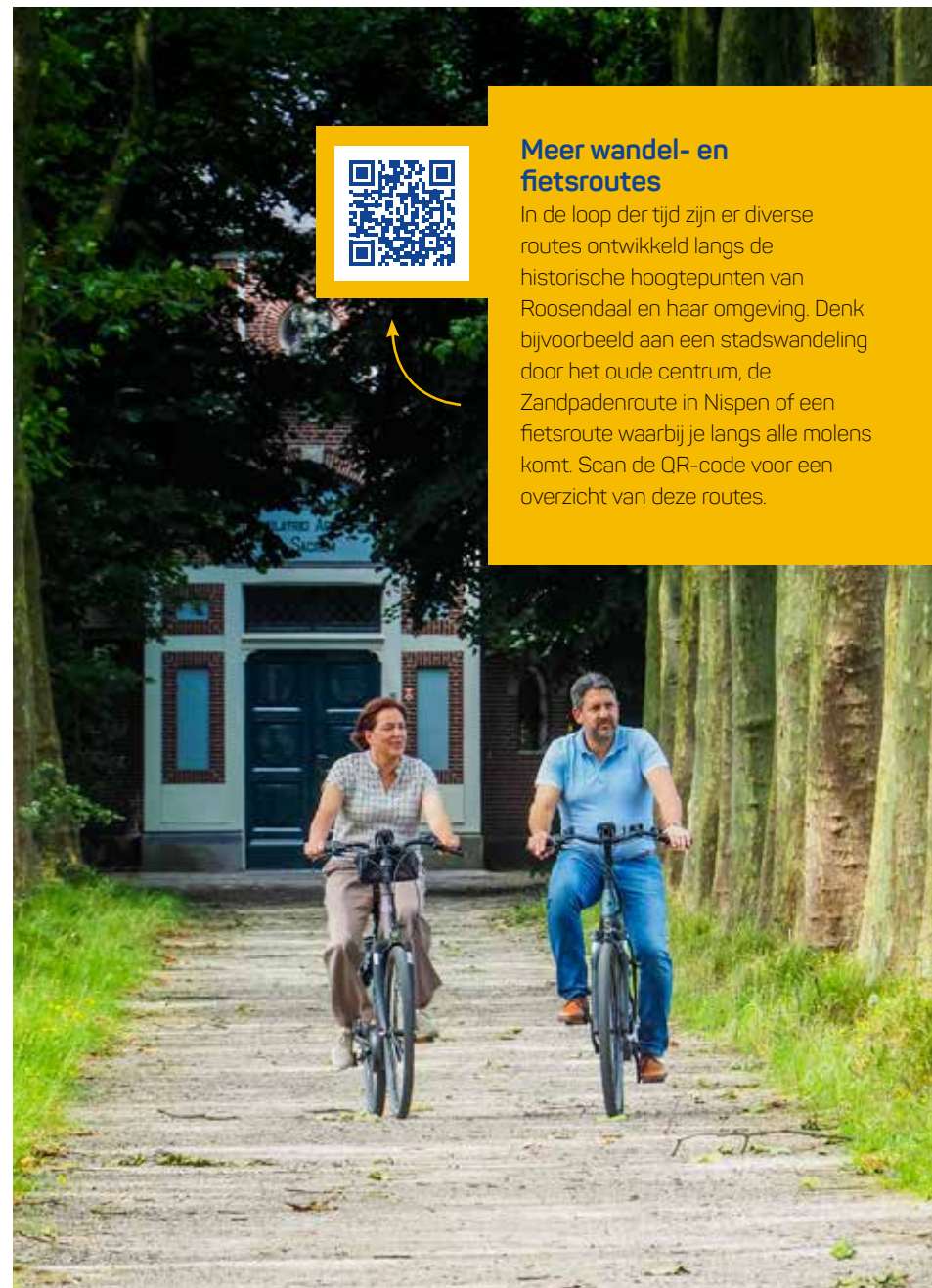
Achter dit herenhuis bevond zich de brouwerij. Loop iets verder en ga na Markt 26 rechtsaf door de poort de steeg in. **Deze poort (11)** is overigens ook door de kunstenaar gemaakt en komt uit 1972. Vervolg de weg tot je uitkomt op de Strijp en sla hier rechtsaf in de richting van de Kloosterstraat. Ga daar links.

Kloosterstraat

Op het speelplein van Basisschool De Stappen staat '**De Uilenboom (12)**' uit 1978. De boom staat symbool voor de groei en ontwikkeling van het kind en de uilen zijn symbolisch voor de wijsheid. Keer hier om en loop terug in de richting van de kerk.

Onderaan de gevel van supermarkt Jumbo is bij de fietsen een gevelsteen te vinden van het vroegere buurthuis '**De Bargie (13)**'. Aan de overzijde zie je het voormalig klooster van de zusters Franciscanessen. Tegenwoordig is hier gezondheidscentrum De Rotselaer gevestigd. Op het gazon, net naast de kapel, staat het laatste kunstwerk van de route. Het plastic 'Horizontale vorm' (1984). Loop langs de kerk over het Pastoor Woltersplein terug naar het Torenp plein.

Meer wandel- en fietsroutes

In de loop der tijd zijn er diverse routes ontwikkeld langs de historische hoogtespunten van Roosendaal en haar omgeving. Denk bijvoorbeeld aan een stadswandeling door het oude centrum, de Zandpadenroute in Nispen of een fietsroute waarbij je langs alle molens komt. Scan de QR-code voor een overzicht van deze routes.

ARCHITECTUUR IN ROOSENDAAL EN RUCPHEN

OVERZICHT VAN BOUWSTIJLEN, EEN BEKNOPT LEIDRAAD

Hieronder tref je een beknopt overzicht aan van wat er zoal aan bouwstijlen is te vinden in de gemeenten Roosendaal en Rucphen. Zo kun je tijdens je tocht door stad en dorpen je kennis vermeerderen en verdiepen.

Sint Janskerk is een Waterstaatskerk. Bij het neoclassicisme bestaat ook een grote voorkeur voor het bepleisteren van bakstenen muren. Om natuurstenen blokken te suggereren worden vaak groeven in de stuc laag aangebracht.

Gebouwen in deze stijl:

**Markt 1, Markt 2, Bloemenmarkt 14,
Raadhuisstraat 26, Huize Vrouwenhof**

Neo-Renaissance

Deze stijl was tussen 1870 en 1915 erg populair. De gebouwen hebben vaak afwisselend gekleurde lagen in het metselwerk (zogenaamde speklagen). Ook worden mens- en dierkoppen gebruikt als versiering. Boven de vensters en deuren zie je vaak geblokte bogen. Trapgevels, gevels van natuursteen, zuilen, bogen en indrukwekkende daken kenmerken

Neoclassicisme

Het neoclassicisme ontstond rond 1800 en duurde tot ongeveer 1880. Het neoclassicisme nam de klassieke periode, het oude Griekenland en het oude Rome, als voorbeeld. Bij deze architectuurstroming wordt vaak een portiek gebruikt met daarin een aantal zuilen die een driehoekig fronton moeten dragen. Het tempelfront was het belangrijkste motief. En je ziet veel pilasters (platte zuilen tegen de gevels). In de eerste helft van de negentiende eeuw ontwierpen Waterstaatsingenieurs heel wat zogenaamde Waterstaatskerken. Deze kerken zijn te herkennen aan een eenvoudig bakstenen hoofdgebouw, dat werd voorzien van een voorstuk in klassieke stijl. Ook onze

*Huize Vrouwenhof
in Roosendaal
(archiefbeeld 1919)*

*Villa Mariahoeve,
Burgerhoutsestraat 12
(1900)*

In het ontwerp van Hulsdonksestraat 56-62 (1912) zijn elementen van Chaletstijl verwerkt en vormen en materialen, kenmerkend voor Art Nouveau

gebouwen in deze bouwstijl, die teruggrijpt op de tijd van de Renaissance.

Gebouwen in deze stijl:

Markt 7, Markt 31, Molenstraat 10, Brugstraat 39, Burgerhoutsestraat 12

Chaletstijl

Bouwstijl uit de tweede helft van de 19e eeuw, waaruit de invloed van de Romantiek duidelijk wordt. In de architectuur uit zich dat vooral in de rijke houtbewerkingen van de daken en de toepassing van vakwerk in de topgevels. Houten erkers en veranda's worden vaak toegepast. Deze bouwstijl zie je vaak bij villa's, boerderijen en openbare gebouwen. De gebouwen doen denken aan de traditionele bouwvorm van boerderijen in de berggebieden van Zwitserland en Tirol.

Gebouwen in deze stijl:

Hulsdonksestraat 56, 58, 60, 62 (ook met Art nouveau-kenmerken), Boulevard 57-59

Eclecticisme

Eclecticisme is eigenlijk een term uit de filosofie: een richting die opvattingen uit verschillende systemen tot een samenhangend geheel probeert te brengen. Dat deden de architecten die deze stroming hanteerden, eigenlijk ook: ze kozen namelijk ornamenten uit diverse bouwstijlen die, met

*Herenhuis 'De Zwaan', Markt 27 in Wouw
(Tweede helft 19e eeuw)*

Emile van Loonhuis, Markt 54

nieuw bedachte details, werden verwerkt in een nieuw bouwstijl. 'Eclectisch' is afgeleid van het Griekse woord voor 'uitkiezen'.

Gebouwen in deze bouwstijl:

Markt 16 en 54 in Roosendaal en Markt 27 in Wouw

Art Nouveau/Jugendstil

Deze bouwstijl was tussen 1890 en 1915 in Europa populair. De natuur wordt tot beeld genomen: de wereld van de planten is een belangrijke inspiratiebron. Gebouwen in deze stijl hebben veel sierlijke, gebogen lijnen die geïnspireerd worden door de natuur, tegeltableaus en gietijzer. Pure Art-Nouveau gebouwen zijn er in Nederland niet zoveel, maar we hebben – ook in Roosendaal – diverse gebouwen met Art-Nouveau ornamenten.

Gebouwen met elementen van deze bouwstijl:

Raadhuistraat 9, Raadhuisstraat 63, Boulevard Antverpia 2, Hoogstraat 14

Art Deco

De beweging was in zekere zin eclectisch, dat wil zeggen een mengelmoes van vele verschillende stijl- en kunststromingen uit de eerste decennia van de 20e eeuw. Deze stroming had het hoogtepunt in de jaren twintig tot dertig van de vorige eeuw. Belangrijkste kenmerk van art deco, en tevens

Hoogstraat anno 1923

het onderscheid met de meer organische Jugendstil of art nouveau, is de omarming van technologie in aanvulling op traditionele motieven. De stijl wordt vaak gekenmerkt door rijke kleuren, geometrische figuren en overdadige versieringen.

Gebouwen met elementen van deze bouwstijl:
Markt 68, Raadhuisstraat 62, Molenstraat 9

Rationalisme

Rond 1900 is deze stroming populair. Kenmerkend voor deze bouwstijl is dat weinig of geen ornamenten worden gebruikt en geen stijlornameenten uit voorgaande eeuwen. Gebruik van bouwmaterialen als baksteen en natuursteen zonder pleisterlagen. Grote

inspirator van deze bouwstijl is Berlage, die veel gebouwen in Amsterdam ontwierp waaronder De Beurs.

Gebouwen in deze bouwstijl:
Molenstraat 8

Amsterdamse school

Expressionistische bouwstijl, die ontwikkeld is in Amsterdam (1910-1930), maar die ook elders (en zeker in Roosendaal en Rucphen) voorkomt. Deze bouwstijl kenmerkt zich door een bijzonder gebruik van baksteen en dakpannen. Golvende gevels en lange, soms nagenoeg verticale pannendaken. Veel smeedwerk en beeldhouwwerk. Jacques Hurks heeft gedurende een bepaalde periode in zijn lange

Raadhuisstraat 62

arbeidzame leven veel gebouwen, met name woningen, in Roosendaal, maar ook in Rucphen ontworpen in de Amsterdamse schoolstijl. De Josephkerk in Roosendaal is duidelijk ontworpen in de stijl van de Amsterdamse School.

Gebouwen in deze stijl:

Woningen in de Ludwigstraat, Sint Martinusstraat 9 Rucphen, Gerdahoeve (Het Dreefje 3 te Schijf), St. Josephkerk, Brugstraat 1 in Roosendaal en Omgang 10 te Wouw

Traditionalisme/Delftse School

Dit is een verzamelnaam voor de naar historische bouwtradities teruggrijpende, conservatieve bouwstijlen in de periode 1925 tot ver na de Tweede Wereldoorlog. Kenmerkend is het gebruik van bakstenen en markante, grote schuine daken. Er worden traditionele materialen toegepast zoals baksteen en hout. Volgens de architecten van de Delftse School lag schoonheid juist in de eenvoud en was een goede harmonie tussen massa, ruimte en lichtval belangrijk. De architectuur moest 'nederig' zijn en vooral niet opvallen. De functie van een gebouw moest tot uitdrukking komen in de vorm. Om die reden werd ook een groot onderscheid gemaakt in de vormgeving van woonhuizen (simpel en ingetogen) en publieke gebouwen als stadhuizen en kerken, die juist monumentaal moesten zijn om hun functie te benadrukken. Met name op de katholieke kerkenbouw had de Delftse School grote invloed.

In deze stijl:

Woningen Dokter Heijptstraat, Hofje Mariagaard, woningen Dr. Poelsplein en omgeving, Raadhuisstraat 68, Markt Wouw, Potterstraat

De Ludwigstraat in Roosendaal wordt soms ook wel de 'Hurksstraat' genoemd

Hofje Mariagaard (Kapel: 1938, architect Antoon van Hees, voorportaal in 1968 naar een ontwerp van J. Elst).

ROOSENDAALSE ARCHITECTEN

EEN KLEIN EN ONVOLLEDIG OVERZICHT

Kapelberg (1897), architect: Marijn Vergouwen

Gebouwen ontstaan niet zomaar. Er gaat een ontwerp van een architect aan vooraf. Ook in Roosendaal hebben diverse architecten in het verleden hun beste kunnen getoond door gebouwen te ontwerpen die we ook nu nog mooi vinden en die de tand des tijds hebben doorstaan. Met name na 1850 komt de bouwproductie in Roosendaal goed op gang. Ook plaatselijke architecten zijn aan de slag gegaan. Aan een aantal zullen we hier wat extra aandacht schenken.

Rond de vorige eeuwwisseling waren drie architecten in Roosendaal bijzonder productief. Marinus Vergouwen, Adrianus de Bruijn en

Joseph de Lepper. Alle drie genoten (een deel van) hun opleiding aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Antwerpen.

Marijn Vergouwen

Allereerst Marijn Vergouwen, geboren te Roosendaal in 1858 en aldaar overleden in 1948. Vergouwen studeerde aan de Teekenschool in Roosendaal en vervolgens bouwkunde aan de Koninklijke Academie in Antwerpen (1876-1882, 1885-1887). Hij was in de periode 1882-1885 betrokken bij de bouw van het Rijksmuseum in Amsterdam. Vanaf 1886 was hij actief als architect in Roosendaal. Een tijdlang was hij ook directeur

Bloemenmarkt 1, architect: Marijn Vergouwen

Gemeentewerken en bezat hij de betonfabriek 'Fortuna' in de latere Fortuinstraat. Vergouwen was een zeer productief architect. Dit moge blijken uit navolgende (lang niet uitputtende) opsomming van gebouwen in Roosendaal van zijn hand: Bloemenmarkt 1, Boulevard 55, Brugstraat 26 (voormalige pastorie Antoniuskerk, ook de gesloopte Antoniuskerk was door hem ontworpen), Burgerhoutsestraat 1, Burgerhoutsestraat 3 ('Rust Roest', zijn woonhuis), Burgerhoutsestraat 12, Dominéstraat 1-3, Dominéstraat 15, Markt 45, Molenstraat 174, Nieuwstraat 35-37, Deurlechtsstraat 5 (kapel), Vinkenbroeksestraat 3 (boerderij).

Adrianus Johannes de Bruijn

De tweede architect in ons rijtje is Adrianus Johannes de Bruijn, geboren te Roosendaal in 1862 en aldaar overleden in 1942. Aan de

lokale Teekenschool volgde hij diverse lessen bouwtekenkunde. In 1886 vervolgde hij zijn opleiding aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Antwerpen waar hij in 1890 met onderscheiding afstudeerde. In 1891 vestigde hij zich als architect in Roosendaal. De Bruijn heeft in het begin van de vorige eeuw een productief bestaan gehad. Dit blijkt uit het volgende (niet uitputtende) overzicht van wat hij zoal heeft ontworpen: Molenstraat 10 (rijksmonument, Neo-Renaissancestijl), uitbreiding Paterskerk (nu: O.L. Vrouwekerk) aan de Kade 21, villa op de hoek Van Gilselaan/Ommegangstraat, Van Gilselaan 45, 47, 49 (elementen Jugendstil en Chaletstijl), diverse woonhuizen Boulevard Antverpia en Badhuisstraat (Jugendstil), Markt 60, diverse panden Brugstraat (vooral Neo-Renaissancestijl).

Joseph de Lepper

De derde architect van rond de vorige eeuwwisseling, die een deel van zijn opleiding genoot in Antwerpen, is Joseph de Lepper. Joseph Antonius Stephanus Maria de Lepper heeft slechts enkele jaren in Roosendaal gewoond, want de nog jonge architect, geboren in 1880 te Breda, overleed al op 25 februari 1915 te Roosendaal, waarschijnlijk als gevolg van voedselvergiftiging. De Lepper verbleef tussen 1904 en 1907 in Antwerpen, waar hij in ieder geval in de jaren 1903-1904 een vijfdegraads cursus bouwkunde aan de Academie volgde. In 1907 vestigde hij zich in Roosendaal.

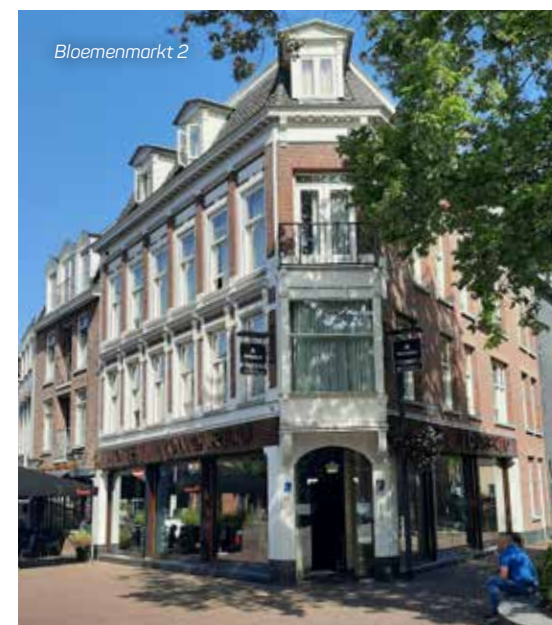
Ook nu is het nodige aan ontwerpen van de hand van deze architect in Roosendaal te zien: Bloemenmarkt 2 (later verbouwd door Vergouwen, Sturm en Hurks), Brugstraat 19-21, Brugstraat 44 (later verbouwd door Hurks en Van Hees), Molenstraat 8, Molenstraat 90, Raadhuisstraat 1, Raadhuisstraat 9, Hoogstraat 14, Wilhelminastraat 10 (later ook Sturm). De Lepper was samen met Frank Blockx eveneens de architect van het fraaie, helaas eind jaren tachtig gesloopte kantoorgebouw van Van Gend & Loos op de hoek Spoorstraat/Brugstraat.

De 'tweede generatie'

Er dient zich al spoedig in de eerste decennia van de twintigste eeuw een 'tweede generatie' architecten aan. Twee ervan kunnen gekoppeld worden aan Adrianus de Bruijn respectievelijk Marinus Vergouwen, met wie de nieuwe generatie een samenwerkingsverband had.

Archiefbeeld Van Gend & Loos, architecten: Joseph de Lepper en Frank Blockx

Bloemenmarkt 2

Brugstraat 1, Roosendaal

Antonius Johannes Adrianus van Hees

Zo kunnen we Antonius Johannes Adrianus van Hees 'koppelen' aan zijn oom A.J. de Bruijn. Antoon van Hees was in 1883 geboren in Etten. In 1897 vestigde hij zich voor anderhalf jaar in Roosendaal en volgde hij lessen op de Teekenschool. In 1905 ging hij definitief in Roosendaal wonen, alwaar hij ook in het huwelijk trad. Vanaf 1920 nam hij deel in het architectenbureau van zijn oom onder de naam v/h de Bruijn en Van Hees. In de periode 1921 tot 1941 bouwde hij ongeveer 33 woonhuizen en twintig bedrijfspanden. Ook is hij de architect van het rijksmonumentale hofje Mariagaard in de Nieuwstraat. Na de Tweede Wereldoorlog stopte hij met ontwerpen en was hij vooral taxateur en makelaar. In 1949 overleed hij.

Een overzicht van (monumentale) panden van zijn hand behalve het al eerder genoemde hofje Mariagaard: Boulevard 75, Boulevard 78, Kade 37, Kade 45, Spoorstraat 10, Brugstraat

1, diverse woningen in de Burgemeester Schoonheijtstraat, Ludwigstraat, Kapellerlaan 1 en 3, Charitasstraat 32 tot en met 42, Boulevard Antverpia 7 en 11.

Jacques Hurks

En dan Jacques Hurks, waarschijnlijk wel de meest bekende Roosendaalse architect, niet in de laatste plaats door het Hurksgenootschap en vooral bekend vanwege zijn ontwerpen in de Amsterdamse Schoolstijl. Hurks kunnen we koppelen aan de Marinus Vergouwen. In 1920 gaat Hurks namelijk een maatschap aan met Vergouwen voor een periode van tien jaar. Echter, in 1925 kwam de maatschap al tot ontbinding.

Architect Jacques Hurks (1890-1977)

Jacques was geen Roosendaler van geboorte, hij werd in 1890 geboren in Vught, volgde de opleiding aan de Koninklijke School voor Nuttige en Beeldende Kunst in 's-Hertogenbosch. In 1913 vertrok hij naar Winnipeg in Canada om 'er te bouwen'. Na twee jaar kwam hij weer terug naar Vught en verhuisde eind 1915 naar Roosendaal, alwaar hij in 1916 werd benoemd tot leraar aan de Burgeravondschool. In 1917 ontwierp hij zijn eerste huizen in Roosendaal in opdracht van A. van Gilse, eigenaar en bewoner van het Vrouwenhof. Het betreft het dubbele woonhuis, Nispensestraat 81 en 83, waarin hij zijn Canadese ervaringen verwerkte. In 1918 trouwde hij met de Roosendaalse Koosje Rampaart en ging korte tijd wonen in Breda. In 1920 verhuisde het echtpaar weer naar Roosendaal en bleef daar wonen.

De maatschap Vergouwen/Hurks kreeg de opdracht tot de bouw van de St. Josephkerk: een koepelkerk zonder dat de koepel aan de buitenkant zichtbaar zou zijn. De kerk werd gebouwd in de stijl van de Amsterdamse School.

Deze stijl hanteerde Hurks als zelfstandig architect ook in zijn ontwerpen van diverse woonhuizen. Het eerste woonhuis in die stijl werd gebouwd in Rucphen: Sint Martinusstraat 9.

In 1927 werd de Ludwigstraat aangelegd. Hurks kreeg daar de mogelijkheid om woningen te bouwen, het werden er negentien. In de woning Ludwigstraat 2, een woning met kantoor, ging het echtpaar Hurks zelf wonen (tot 1940, na het bombardement wilde zijn

Ludwigstraat 2, Roosendaal

vrouw daar niet meer wonen en verhuisde het echtpaar met kantoor naar de Vughtstraat]. Ook ontwierp Hurks een boerderij in de Amsterdamse Schoolstijl: de Gerdahoeve aan het Dreefje te Schijf. De Benedictuswoningen in de Wilhelminastraat en de huizen voor de Sint Josephstichting in de twintiger jaren zijn eveneens van zijn hand.

In de jaren dertig legde hij zich meer toe op de bouw van kerken en kloosters in tal van andere plaatsen, waaronder Breda, Rucphen, Putte, Steenberg. Het voert te ver om hier in dit bestek uitgebreid op in te gaan. In 1932 nam hij het bureau van de overleden architect Van Jacques van Groenendaal in Breda over. Later werd hij adviseur van de Bredase bisschoppen Hopmans en Baeten als het gaat om kerkelijke architectuur.

Sint Martinusstraat 9, Rucphen

De ontwerpen van na 1930 zijn van een andere stijl. De Amsterdamse School-periode was over het hoogtepunt heen. Belangrijke gebouwen uit zijn naoorlogse periode zijn het klooster Sainte Marie in Huijbergen en het Essent-gebouw aan het Kadeplein te Roosendaal. Ook kwamen na de oorlog diverse etagewoningen en woningwetwoningen in Burgerhout (plandeel Parochiecentrum) uit zijn pen. De Fatimakerk aan de Doctor Schaepmanlaan -ook Parochiecentrum- is een ontwerp van Hurks. Vermeldenswaard is eveneens de R.K. LTS 'Sint Joseph' aan de Laan van Henegouwen, dat Hurks in 1948 samen met architect C.H. de Bever ontwierp.

In 1961 droeg Hurks zijn kantoor over. Een groot deel van zijn archief, dat door de oorlog al gehavend was, werd dan door hem vernietigd. In 1977 is Hurks overleden.

Niet minder belangrijk...

Toch zouden we een aantal architecten onrecht doen wanneer zij niet in dit overzicht genoemd zouden worden. Daarom een korte lijst:

- Franciscus Bernardus Sturm (1879-1955), die afkomstig uit Zeeuws-Vlaanderen, op twintigjarige leeftijd naar Roosendaal verhuisde en zich verder bekwaamde als architect. Ook van zijn hand kwamen diverse woningen, kerken en kloostergebouwen: klooster Mariadal (samen met Jos Cuypers), H. Hartkerk (samen met de Leidse architect Van der Laan). Ook de zonen van F. Sturm (Leo en Stan) en de zonen van Leo (Frans en Charles) waren architecten en hebben in gedurende een groot aantal jaren hun stempel gedrukt op het aanzien van Roosendaal.
- Hendrikus Petrus Gremmen (1916-1983) was vooral een architect van de Wederopbouw. Diverse woningen die na de Tweede Wereldoorlog zijn gebouwd zijn van zijn hand. Het woningbouwcomplex aan de Burgemeester Prinsensingel 1-39 tegenover de muur van de kloostertuin van Mariadal is van zijn hand, maar bijvoorbeeld ook het woonhuis met kantoor op de hoek van de Burgemeester Prinsensingel met de Kloosterstraat (thans Oliemolen). Ook mogen diverse woningbouwcomplexen in het naoorlogse Kalsdonk niet vergeten worden.
- De in Wouw geboren Jacobus Lambertus Elst (1911-1971) is eveneens een Wederopbouwarchitect. Hij vestigde zich in 1938 aan de Wouwseweg 91. Een mooi ontwerp van zijn hand is de

Burgemeester Prinsensingel,
Architect H.P. Gremmen

portiek-etageflat aan de Burgemeester Prinsensingel 75a-85a in een meer modernistische stijl.

- Alphons van Woerkom (1910-1999), geboren in Nijmegen, werd bouwkundige en verrichtte onder andere werkzaamheden voor de Firma Gebroeders Van Woerkom, in het pand waar hij was opgegroeid en met tussenpozen tot 1948 woonde. Hij werkte op het architectenbureau in Nijmegen. In 1944 kreeg hij de dagelijkse leiding over de Stedenbouwkundige Dienst van de Gemeente Nijmegen. Hij vestigde zich in 1948 in Wouw waar hij werkzaam was als architect. Hij ontwierp diverse panden op de Markt in Wouw (in Wederopbouwstijl, Delftse School).

BIJZONDERE STRATEN

DE BRUGSTRAAT

Met het besluit in 1899 om het nieuwe station van Roosendaal te bouwen 'midden in de weilanden' en tamelijk ver van de toenmalige binnenstad moesten er natuurlijk straten worden aangelegd naar het nieuwe station. Een van die straten, die begin vorige eeuw werden aangelegd, is de Brugstraat. Voor de aanleg van de straat was hier een turfvaart. Rond 1900 werden heel wat panden gebouwd aan deze nieuwe straat, waaronder een parochiekerk. Roosendaal was sinds de komst van het spoor zodanig gegroeid dat een tweede parochie gesticht kon worden: de Antoniusparochie. Helaas is de Antoniuskerk eind jaren zeventig van

de vorige eeuw gesloopt en is er een niet zo fraai appartementengebouw voor in de plaats gekomen.

Gelukkig zijn in de Brugstraat nog tal van fraaie gebouwen te vinden, die laten zien dat de Brugstraat in vroeger jaren een 'deftige straat' was. Er zijn diverse architectuurstijlen toegepast, die zo rond 1900 gangbaar waren. Ook Roosendaalse architecten van toen hebben daar een fundamentele bijdrage aan geleverd. Met name de architecten Marinus Vergouwen en Joseph de Lepper hebben hier diverse voorbeelden van hun ontwerpkunst nagelaten.

Wandel door de straat

Het is zeker de moeite waard door deze straat te wandelen vanaf het station tot aan de Van Gilselaan. Je hebt tijdens de wandeling de mogelijkheid diverse bouwstijlen in de Brugstraat te bewonderen. Helaas is de Brugstraat op dit moment niet meer een 'deftige straat' van vroeger (de straat heeft te kampen met diverse overlastproblemen), maar de gemeente heeft een proces in gang gezet om deze neerwaartse spiraal om te buigen. En er zijn al lichtpuntjes, mede dankzij particuliere initiatieven. Zo wordt het mooie rijksmonument Brugstraat 1 (architect Antoon van Hees) door de enthousiaste bewoners weer in de oude glorie hersteld. Datzelfde geldt voor het inmiddels gerestaureerde woonhuis Brugstraat 21, waarvan de eigenaar winnaar was van de Erfgoedprijs 2024.

Ter hoogte van de kruising met de Molenstraat gaat de Brugstraat over in de Boulevard. Bij de Van Gilselaan is een blik op de monumentale villa's Boulevard 57 en 59 in Chaletstijl een waardige afsluiting van de wandeling.

Wandeling met gids

Op zaterdagmiddag 13 september (aanvang 14.00 uur) zal historicus Joss Hopstaken een wandeling verzorgen door de Brugstraat en je van alles vertellen over de mooie gebouwen in deze straat.
Start: NS-station Roosendaal.

Daarnaast hoort ook de Sint Josephkerk (met pastorie) aan de Sint Josephstraat 2 te Roosendaal tot één van de hoogtepunten van het oeuvre van Hurks. De jonge Jacques Hurks ontwierp deze kerk in expressionistische stijl, met veel siermetselwerk, zowel buiten als binnen. Technisch is vooral de grote gemetselde koepel een hoogstandje voor die tijd. Veel kundige werklui bouwden de kerk met pastorie tussen februari 1923 en oktober 1924. Het is niet voor niets dat deze kerk is opgenomen in een boek over de 100 mooiste kerken van Noord-Brabant (en dat wil natuurlijk ook wat zeggen!). In 2024 werd het 100-jarig jubileum gevierd.

Tijdens Open Monumentendag zijn ook de toren en de gewelven van de kerk geopend.

Om het oeuvre van Jacques Hurks te koesteren en nog meer bekendheid te geven is een Hurksgenootschap in het leven geroepen. Zij nodigen je uit door de Ludwigstraat te wandelen en de Amsterdamse School villa's te bewonderen. Niet alle panden in de Ludwigstraat zijn ontworpen door Hurks, maar behoudens het appartementengebouw op de hoek Ludwigstraat/Vughtstraat is het een fraaie woonstraat gebleven.

DE LUDWIGSTRAAT

De Ludwigstraat is de 'Jacques Hurksstraat' bij uitstek. Roosendaal is trots op Jacques Hurks! En terecht, want hij heeft in Roosendaal, maar ook in Rucphen (en elders in West-Brabant) mooie gebouwen nagelaten, die nog steeds tot de verbeelding spreken.

In de Ludwigstraat tref je vooral villa's aan die Hurks heeft ontworpen in de Amsterdamse schoolstijl. Overigens ook in andere straten in Roosendaal zijn panden van Jacques Hurks in deze stijl te bewonderen. Voor wat betreft Rucphen wijzen we op de Gerdahoeve (Dreefje 3, Schijf) en het woonhuis Martinusstraat 9 te Rucphen.

KALSDONK

WEDEROPBOUW IN ROOSENDAAL

Na de Tweede Wereldoorlog groeit Roosendaal enorm. Door de komst van industrieën (Philips) is grote behoefte aan nieuwe woningen, maar ook door de toename van de bevolking. Nieuwe woonwijken worden in hoog tempo tot ontwikkeling gebracht: Kalsdonk, Parochiecentrum, Woonwijk Vrouwenhof, Keijenburg, Westrand en De Kroeven. Deze wijken behoren tot de Wederopbouwperiode (1940-1965).

Hoewel de bouwkunst uit deze periode nog niet door iedereen als mooi en waardevol wordt ervaren, zijn ook in deze periode wijken en gebouwen tot stand gebracht, die zeker onze aandacht en belangstelling verdienen. Daarom word je uitgenodigd om eens een wandeling te maken in Kalsdonk. Hoewel deze wijk begin deze eeuw ingrijpend is veranderd (vervangende nieuwbouw) zijn er nog mooie wederopbouwcomplexen te zien: Marconistraat, Galvanistraat, Zwaanhoefstraat. Let daarbij eens op de detailleringen: architecten hebben allerlei pogingen ondernomen om aan de woningen soms hele kleine, maar verrassende ornamenten aan te brengen.

Hieronder een (hele) kleine impressie die uitnodigt om door Kalsdonk te wandelen.

En heb je de smaak te pakken, dan is ook een wandeling door Parochiecentrum, dat onderdeel uitmaakt van Burgerhout zeker aan te raden. Parochiecentrum is kort na de Tweede Wereldoorlog ontwikkeld. Het is het gebied rondom de Fatimakerk. Met name de woningbouw rondom het Dr. Poelsplein is karakteristiek en 'ademt' nog steeds de sfeer van de jaren vijftig van de vorige eeuw.

Woningbouw Marconistraat,
architect M.F. Duintjer, 1948

Woningbouw Galvanistraat, architect D.
Vriens ('Tien garnizoenswoningen'
bedoeld voor onderofficieren).

Woningen in Galvanistraat
architect H.P. Gremmen. Let op de boogvormen boven
de deurkozijnen en de kleine ornamenten in de muur.

Zwaanhoefstraat 51, onderdeel uitmakend van het
woningblok Zwaanhoefstraat 39-51.
Architect C. van Eijkelenburg. Stijl: Delftse school.

COLOFON

Uitgave van Stichting Open Monumentendag Roosendaal

Bestuur: René Kools, Ada Schneijderberg, Luc Zwegers

Betrokkenen: Marian Slock, René Leijdekkers en Peter Jansen, Bart van Eekelen (Museum Tongerlohuys),

Roosendaal Citymarketing en Gemeente Roosendaal

Samenstelling en redactie: René Kools met medewerking van Roosendaal Citymarketing

Foto's: Theo de Munnik, Ben Steffen, René Leijdekkers, Koen Mol, Koert van As en West-Brabants Archief

Kaarten: AnyWay Productions

Vormgeving: Sterke Zaak

INFORMATIEPUNT OPEN MONUMENTENDAG

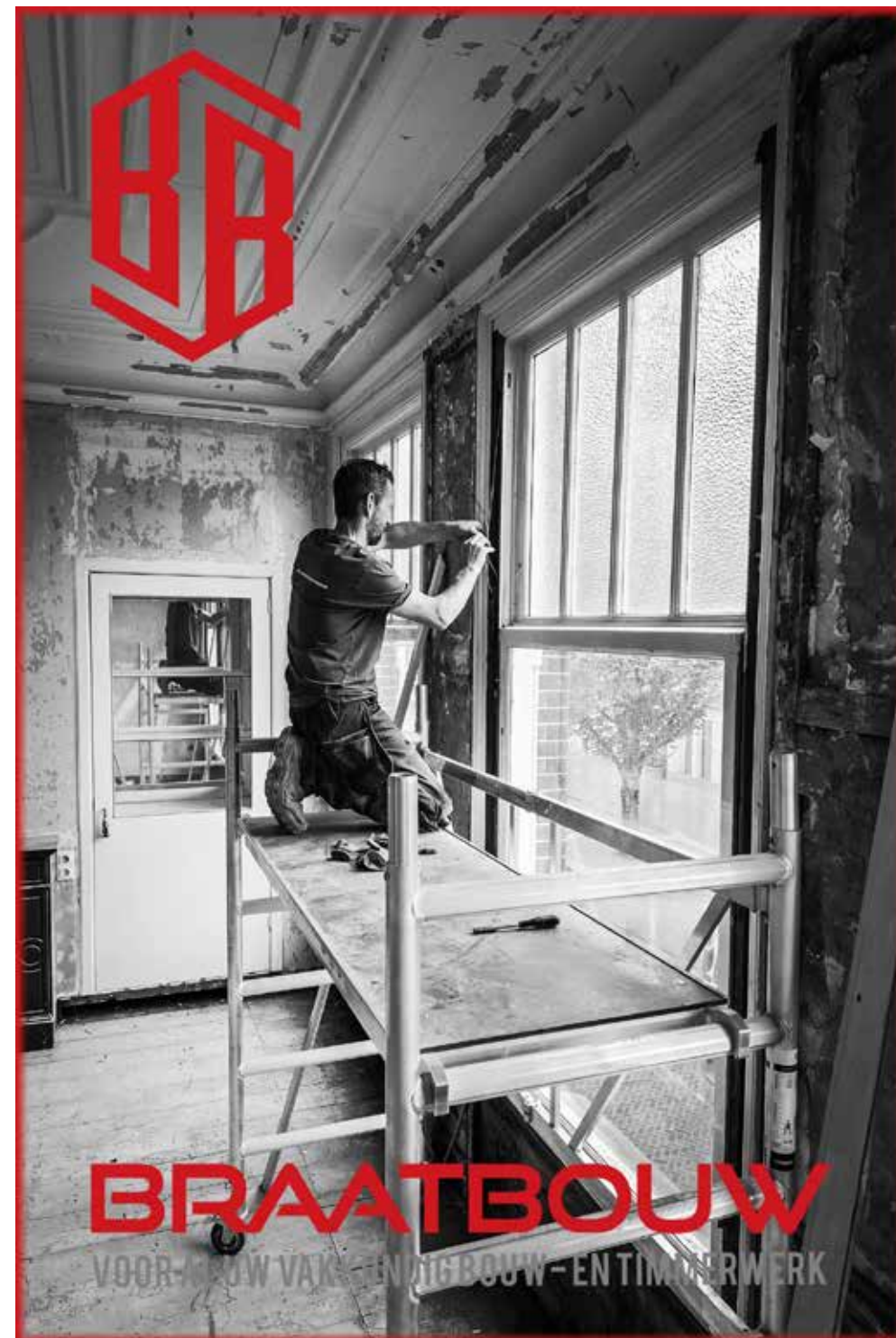
VVV Winkel van Roosendaal

Markt 6, Roosendaal

T 0165-554400

www.inroosendaal.nl/monumentendag

www.openmonumentendag.nl (landelijk)

**OPEN
MONUMENTEN
DAG**

**VRIENDEN
LOTERIJ**
elke dag plezier